

Den colombianske forbindelse

Hvordan en jødisk købmandsslægt fra Nyborg blev magteliten i Colombia

Af Nicolai Knudsen

Osteboden Fru Hansen i Kongegade nr. 12 gemmer på utallige spændende historier. En af disse historier omhandler den jødiske købmand Isaac Michelsen, også kaldet Isaac Nyborg (1784-1831). En gren af hans familie er i dag Colombias ubestridte magtelite. Der har været præsidenter, højesteretsdommere og dekaner fra denne gren af familien igennem flere generationer. De er rent ud sagt Colombias svar på Kennedy-familien. Derfor kunne det være sjovt at undersøge den danske oprindelse af denne familie. Isaac Michelsen fik borgerskab i Nyborg i 1812 og er nok samme år flyttet ind i købmandsgården, som nu er Osteboden Fru Hansen.¹ Købmandsgården, han købte, var på dette tidspunkt en af Nyborgs mest prægtige bygninger. Bygningen var blevet opført af bygmesteren Johan Jacob Encke (1744-1818). Han opførte mange af de bygninger, vi i dag ser i Nyborgs midte, herunder Kongegade 12, som også gik under navnet Jacob Enckes Gaard.

brand. Under denne bygningsproces byggede han også et luksuspalæ til sig selv, som han flyttede ind i. Hans husstand bestod af i alt 6 personer, men som skrevet før, flytter der i 1812 nye mennesker ind i bygningen, herunder

Billede 1: Isaacs Michelsens gravsten i Mosaik Begravelsesplads i Fredericia. Foto: Christian Ditlev Rasmussen.

Jacob Encke er kendt for opbygningen af Nyborg efter den store by-

Isaac Michelsen. Det er ikke meget, vi ved om Isaac, før han kom til Nyborg. Isaac kom oprindeligt fra Polen, og hans far hed Michael Meyer. Dette ved vi fra Isaac Michelsens hebraiske navn på hans gravsten, som er Jizchak Ejzek ben Michel Mejer.² Hvornår han kom til Danmark, er svært at sige, men det må have været før 1801, hvor han optræder i folketællingen i Nyborg som bosiddende i Nørre Mellemgade.

Isaac Michelsen fik med sin kone Rosine Koppel seks børn, herunder Karl Michelsen (1818-1893).³ Karl emigrerede i midten af 1800-tallet til det sydamerikanske land Colombia,

og det er netop her, historien bliver meget spøj. Hvorfor lige Colombia? Og hvilke konsekvenser havde Karl Michelsen for Colombia sidenhen? Det er disse spørgsmål, jeg vil prøve at besvare i denne artikel. Men først skal vi have noget baggrundsviden om Michelsen-familiens ophav for bedre at forstå Karls valg om at emigrere.

De danske jøder

Jødernes historie i Danmark og Skandinavien er på mange måder meget forskellig fra andre lande i Europa. Gennem hele middelalderen blev jøderne fordrevet fra land til land i Syd- og Mellemeuropa. Ingen

Billede 2: Brændende Jøder: Læg mærke til de spidse hatte, som især tyske jøder skulle gå med. Billedet er fra 1493 i bogen *Die Schedelsche Weltchronik*. Foto: Wikimedia Commons.

lande ville have dem. De bragte intet godt med sig, mente man. De var et »jødisk problem«. ⁴ I middelalderen var der, så vidt vi ved, ikke jøder bosiddende i Danmark. Man ville simpelthen ikke have dem. Da der endelig kom jøder til Danmark, var det ikke ved et tilfælde, nej de blev inviteret herop af de danske konger. Man håbede, at jøderne kunne bringe ny handel og håndværk til landet og så dem derfor ikke som et jødisk problem, men som en løsning for den danske økonomi.

En af de største jødiske folkevandringer, verden havde set, kom fra Spanien under Ferdinand den Katolske (1452-1516). Han havde i flere år (ligesom sine forfædre) prøvet at skubbe de muslimske maurere ud af Den Iberiske Halvø, den såkaldte *Reconquista*. I 1492 erobrede spanierne det sidste muslimske holdepunkt, provinsen Grenada, og derefter var muslimerne fordrevet fra Spanien. Ferdinand valgte dog også at forvise alle jøder fra Spanien, hvis de ikke tvangskristnede sig. ⁵ Fem år senere i 1497 blev alle jøder i Portugal også forvist under Kong Manuel I (1469-1521). Disse jøder fra Den Iberiske Halvø, de såkaldte sefardiske jøder, emigrerede nu tre veje. Den første vej var langs Middelhavet. Den anden vej førte mod nord. Her var det især Holland, de emigrerede til og slog sig ned i som købmænd. Den sidste vej var mod det nye kontinent. Her var det især Sydamerika, de

emigrerede til i starten og midten af 1500-tallet. På det nye kontinent var forfølgelsen ikke på samme niveau som i Europa, og mange jøder fik opbygget store plantager. Den liberalistiske økonomis stamfader Adam Smith (1723-1790) gav de jødiske nybyggere meget af æren for opbygningen af sukker- og især kakaoindustrien i Sydamerika. ⁶

De første jøder, der kom til Danmark, var dem, der havde taget vejen mod Holland. Kong Christian 4. (1588-1648) anlagde byen Glückstadt i Holsten i år 1616. Kongen ønskede, at byen skulle blive et handelscentrum, og for at dette kunne lade sig gøre, skulle særlige privilegier opmuntre dygtige handelsmænd til at bosætte sig i byen. Den danske konge havde hørt, hvordan jøderne i Holland havde været med til at give handlen et kæmpe opsving. Derfor inviterede han jøderne til Glückstadt med løftet om religionsfrihed, handelsfrihed og om at de måtte klæde sig, som de ville. ⁷ Dette var unikt for mange jøder på denne tid og tiltalte en del af dem. Senere blev mange af de store og vigtige handelsbyer, såsom Nyborg og Fredericia, også tilholdssteder for jødiske familier.

Fredericia især var en by med et stort jødisk mindretal. Kong Christian 5. (1670-1699) havde i 1674 tildelt byen religionsfrihed. Dette privilegie blev genudstedt 1682 med ændringer. I dette privilegie står der bl.a. »*Frihed for alle, uden Hensyn til Religion eller*

*Nationalitet, til at nedsætte sig der, fri Jord til at bygge paa og til Agerbrug ... En Synagoge bevilges for Jøder, som sig der vil nedsætte.*⁸ Jøderne havde nu tilladelse til at indrette en synagoge i Fredericia. De fleste jøder i Fredericia var hovedsaligt handlende, der solgte deres varer fra butikker, men der var også en del, der flakkede omkring fra marked til marked samt til private boliger for at sælge deres varer. Man fik retten til at flakke, hvis man havde opnået borgerret og havde boet i Fredericia i mere end 6 år.⁹ En af de varer, de flakkende jøder måtte sælge, var den eksotiske chokolade fra det nye kontinent.

Vi kan læse, hvordan herregårdsfruen Karen Rosenkrantz de Lichtenberg (1739-1807) købte sin chokolade igennem disse flakkende købmænd. I sin regnskabsbog skriver hun, at hun havde » *Kiøbt af Samson Jøde Een Bundt Cchokolade I Mark*«. ¹⁰ Dette var slet ikke unormalt. De jødiske købmænd flakkede omkring fra købstad til købstad, men de stoppede også hos velhavende kunders boliger for at gøre handel.

At de især solgte chokolade, var grundet deres forbindelser til selve produktionen af kakaoen. Som nævnt før var mange jøder emigreret til Sydamerika og havde gjort sig velhavende i kakaoproduktionen. De jøder, der boede i Fredericia, var af samme slægt som de sydamerikanske jøder (de sefardiske jøder) og havde derfor en forbindelse til dem,

hvilket udgjorde en fordel, når der skulle handles. De fik deres handelskontakter gennem deres tro og slægt og bragte chokoladen til Danmark mange år før, den danske stat og danske købmænd gjorde det. Det første danske skib med chokolade ombord kom først i 1736, næsten 60 år efter de jødiske købmænd var kommet til Danmark.¹¹

Dette gjorde dem lynhurtigt til nogle meget velhavende borgere i det danske samfund. En af jøderne i Fredericia, Hartvig Raasch, havde på sit lager i 1752 165 pd. chokolade.¹² Dette er en ekstrem mængde, som virkelig viser den enorme kapital, disse mennesker havde. På samme tidspunkt havde den rigeste købmand i Aalborg kun 8 pd. I Odense havde købmanden Hyscken hele 13 pd. Disse mængder var intet i forhold til, hvad Hartvig Raasch havde.

Man kan derfor levende forestille sig, hvordan de sefardiske jøder i Danmark har levet et liv, som var meget anderledes end deres trosfællers i resten af Europa. De havde religionsfriheden, retten til at blive borgere i købstæderne, og de kunne tjene en formue. Derudover var jødehadet og jødeforfølgelsen på et minimum i forhold til mange andre lande, og derved var chancen for et stabilt og sikkert liv langt bedre.

Man må derfor formode, at jøder i de andre europæiske lande har kigget mod Danmark som det optimale land at bosætte sig i.

Dette kan også forklare, hvordan Isaac Michelsens familie kom til Nyborg. Polen og Litauen, som havde været en union i mange år, havde i 1600-1800 tallet et stort mindretal af de aschkenasiske/ashkenaziske jøder. Disse jøder var blevet fordrevet fra Frankrig og Tyskland i middelalderen og havde nu bosat sig i Østeuropa. De havde i mange århundreder levet i et fredeligt, men parallelt samfund blandt den polske befolkning. Polakkerne blandede sig ikke i deres foretagende, og jøderne blandede sig ikke i polakernes.¹³ Men i 1648 skete der et oprør i det Den Polsk-Litauiske Realunion. Det var den kosakiske befolkning i det nuværende Ukraine, som krævede mere frihed. Oprøret var ekstremt blodigt, især for den jødiske befolkning. Historikere vurderer, at minimum 100.000 jøder blev dræbt under oprøret. Efterfølgende startede det en jødeforfølgelse, der ikke var set siden middelalderen i Polen.¹⁴ Der blev pålagt jødeskatter, og jødeforfølgelsen hørte aldrig helt op i de følgende århundreder. Derfor tog mange jøder vandrestaven i hånden og emigrerede til Ungarn, Danmark, Bøhmen, Tyskland, Italien og Holland. Danmark var klart storfavoritten blandt disse lande, hvilket er en god forklaring på, hvorfor Isaac valgte at emigrere til dette land.

En anden grund til, at Isaac valgte at emigrere, var, at der også var store politiske og nationale uroligheder i

Den Polsk-Litauiske Realunion i slutningen af 1700-tallet. I 1795 ophørte Polen med at eksistere som stat. Landet var blevet delt imellem Preussen, Østrig-Ungarn og Rusland.

Dette medførte mange oprør blandt polske nationalister. Disse blev dog brutalt slået ned af de okkuperende lande. Mange af disse nationalister meldte sig derefter ind i Napoleons hær med løftet om, at Polen blev genskabt. Dette skabte en enorm ustabilitet i landet. Denne ustabilitet bar også mere ved til jødehadets bål.¹⁵

Den polske befolkning lod deres frustrationer gå ud over den jødiske befolkning, og man kan have en mistanke om, at dette også er en af grundene til, at Isaac emigrerede.

Billede 3: Sådan gik en polsk jøde klædt i 1768. Måske var det sådan en klædedragt, som Isaac Michelsen ankom til Danmark i. Foto: Wikimedia Commons.

Det præcise årstal, Isaac emigrerede, kendes ikke, men da han optræder i folketællingen i Nyborg i 1801, er det meget plausibelt, at det var i midt 1790'erne, han emigrerede i forbindelse med forfølgelsen af jøderne efter Polens opløsning.

Isaac Michelsen må virkelig have følt sig varm af lykke, da han i 1812 åbnede sin købmandsgård i Nyborg. Han havde en dejlig kone, dejlige børn, et hjem, sin egen butik og boede i et fredeligt land.

Desværre for Isaac blev der i 1813 skrevet en pjece af tyskeren Friedrich Bucholtz kaldet *Moses og Jesus*, som blev oversat til dansk af digteren Thomas Thaarup. Den fremstillede jødernes historie og religion, men var fuldstændigt dikteret af jødehad og

Billede 4: Digteren Thomas Thaarup. Foto: Gyldendal: Den store Danske.

manglede enhver objektivitet. Thaarup erklærede dog, at oversættelsen ikke var dikteret af had. Hans hensigt var at få sandheden frem.¹⁶ Denne pjece startede en debat i Danmark om, hvorvidt jøderne burde være her. Justitiarius i Politiretten og assessor i Hof- og stadsretten, Etatsraad Bäreus, udgav en artikel kaldet »*Københavns Jøder ligesaa gode Borgere som de Kristne*«, hvor hans konklusion var, at der ingen forskel var mellem dem og de kristne borgere. Fejden foregik kun igennem pennen. Der blev skrevet bøger, kroniker, digte og artikler, hvor antisemitter og deres modstandere sloges en litterær kamp om sandheden.

Følgerne af denne fejde blev dog et stigende jødehad i Danmark, som kulminerede i den anden jødefejde (1819-1820). Her blev jøder overfaldet og banket. Deres butikker fik kastet sten mod ruderne samt en masse andre overgreb. De fleste af disse overgreb foregik i København, men stemningen spredte sig i hele Danmark, også til Fyn.

I Odense boede der 111 jøder, som alle blev hårdt ramt. Værst gik det dog ud over Isaac Israels butik. Hans butik blev fuldstændigt ødelagt, og skadernes beløb endte på 4030 rigsbankdaler (et millionbeløb i vore dages kroner).¹⁷ Disse to fejder lagde mere brænde på jødehadets bål i Danmark. Netop i denne turbulente periode kom der nyt blod i Michelsen-familien i Nyborg.

Rejsen går til Colombia

Isaac Michelsen havde i 1818 fået sin søn Karl Michelsen (1818-1893). Karl voksede op som dreng i en periode, hvor det at være jøde ikke var nemt, og i 1839 emigrerede han til Colombia, som den eneste af en søskendeflok på seks.¹⁸ Men hvorfor emigrerede til Colombia? Han var ikke sefardisk jøde, og han havde derfor ikke familiære relationer på det nye kontinent. Han var polsk jøde, aschkenasisk jøde. Hans relationer var mod øst ikke mod vest. Karls grunde til at emigrere er desværre ikke kendte. Man kan dog have en mistanke om, at mange af Karls jødiske venner var sefardiske jøder, og de har sikkert fortalt ham om, hvordan

det var at være jøde i Sydamerika, da de havde relationer derovre og stadig havde kontakter. Tanken om en frisk start i et land, hvor jøderne ikke blev forfulgt, men havde været med til at opbygge landet, må have været meget tillokkende i en periode i Danmark, hvor jøderne blev ekskluderet fra samfundet efter hundreder af år i fredelig sammeneksistens. Karl emigrerede til Colombias hovedstad Bogotá. Her blev han konsul, kun et par år efter sin ankomst til Colombia.¹⁹ Dette er den første af utallige vigtige poster, som Michelsen-dynastiet kommer til at besidde. Efter et par år blev Karl gift med den unge colombianske pige Maria del Carmen Uribe (1834-?). De fik syv

Billede 5: Kobberstik af den Colombianske hovedstad Bogotá ca. 1868. Det var i disse gader at Carlos Michelsen Uribe holdt til i sin ungdom. Foto: Wikimedia Commons.

børn, heriblandt Carlos Michelsen Uribe (1850-1930). Carlos voksede op som et nysgerrigt barn. Hans interesser var især naturen, og derfor skaffede far Karl ham hurtigt en privatlærer. Intet skulle mangle for den førstefødte søn, der meget hurtigt i sit liv viste akademiske kvaliteter. I 1870 blev han sendt på ekspedition til San Martin Regionen i Peru for at forske i dets landbrug og natur. Derefter var han en af hovedskaberne af flere udstillinger og for-

eninger. Han startede bl.a. den første Landbrugs- og Industriudstilling i Colombia i 1871, hvis formål var at bringe industrialiseringen til Colombia. Ligeså skabte han den første nationale medicinkongres i Colombia. Han havde en stor passion for at avle kvæg, og derfor grundlagde han Colombias Landmandsforening.²⁰ Hans mange aktiviteter gjorde, at han i dag bliver regnet for en af de største videnskabsmænd i Colombia. Carlos blev gift med Antonia

Billede 6: Carlos Michelsen omgivet af sine børnebørn. Foto: Nyborg Lokalhistoriske Arkiv.

Lombana Barreneche (1852-1911) og fik syv børn med hende. Her er det især Mariá Michelsen Lombana, født Maria Michelsen de López (1890-1949), der er interessant at kigge nærmere på. Hun var nemlig Colombias første førstedame. Hun blev førstedame/Primera Dama de Colombia i perioden 1934-1938, da hendes mand Alfonso López Pumarejo (1886-1959) var Colombias 14. præsident. Hendes mand havde i 1934 vundet en jordskredssejr med 99.6 % af stemmerne.²¹ Grunden til dette ekstreme tal var, at de konservative, Alfonsos modparti, havde boykottet valget, og derfor var der ingen modkandidat. Både Alfonso og Mariá gik ind for, at der skulle opbygges et velfærdssystem i Colom-

bia. Alfonso tog sig af det politiske, og Mariá dykkede ned i enkeltsager. Denne politiske velfærdsrevolution blev kaldt *Revolución en Marcha* (den marcherende revolution). Der blev skabt forfatningsmæssige, lovgivningsmæssige og økonomiske reformer, så Colombia kunne blive et moderne industrielt land. En af reformerne var, at staten støttede skabelsen af fagforeninger. Dette gjorde, at befolkningen følte sig godt behandlet af regeringen, og medførte, at hverken fascistiske eller kommunistiske partier fik meget magt i forhold til mange andre lande i Sydamerika på dette tidspunkt. Mariá arbejdede stærkt for, at de fattigste og svageste i landet fik muligheden for hjælp. I 1934 var hun med

Billede 7: Et af de få billeder af Mariá Michelsen Lombana, Colombias første førstedame. Foto: Wikimedia Commons.

til oprettelsen af børnehjemmet *El Amparo de Niños Abandonados*²² Hun havde selv stået for indsamlingen til, at det kunne opføres. Hele 6.730.58 \$ blev samlet ind. Formålet med børnehjemmet var og er at »beskytte, bevare, forsvare og rehabiliterer med alle de juridiske og sociale tjenester for at nå børn og unge, som på nogen måde har brug for støtte«²³ Der blev i 1938 bygget en pigeskole under hendes ledelse, kaldet *el Colegio de las Hijas de María de las Esclavas*.²⁴ Formålet med denne skole var at skabe selvstændige kvinder, som kunne klare sig i det moderne samfund.

Derudover stod hun for beskyttelse af folk med asyl, herunder skabelsen af asylcentret Asilo de San Antonio.

Hun stod også for politisk og økonomisk støtte til borgerhospitalet Clínica San Rafael. Hun mente nemlig, at alle, både rig og fattig, skulle have mulighed for at komme på hospitalet.²⁵ I dag er det et af de største hospitaler i Columbia.

Hendes mand blev igen valgt til præsident i 1942, hvor han denne gang kun fik 58,6 % af stemmerne.²⁶ Denne gang deltog de konservative i valget. Han brugte starten af denne periode på at fokusere på Colombias rolle i 2. verdenskrig. I 1943 fik Alfonso gennemtruffet, at Colombia støttede de allierede i krigen. Mariá brugte stadig sin tid på at hjælpe de svageste i Colombias

samfund. Hun var en af de drivende kræfter i Colombia i det sociale arbejde for de svageste. Hun styrede hundredvis af projekter i denne periode, og det medførte, at hun i 1948 blev tildelt Boyaca-ordenen (*Orden de Boyacá*) i højeste grad. Dette er den højeste orden, en civilperson kan få i fredstid i Colombia.²⁷

Der skal hertil tilføjes at Tage Kaarsted skrev en spændende og fyldestgørende artikel om især Karl og Carlos Michelsen livshistorie. Dette skete som følge af et møde med et andet led af Michelsen-dynastiet, diplomaten Pedro López Michelsen i 1983.²⁸

Michelsen og Escobar

Alfonso og Mariá fik 5 børn. Den ene af sønnerne, Alfonso Lopez Michelsen (1913-2007), valgte at gå i faderens fodspor og blive politiker. Han startede dog med at studere jura og blev senere professor på universitetet *Universidad del Rosario*. Her blev han overtalt af nogle af sine studerende til at stille op som præsidentkandidat for deres parti *El Movimiento Revolucionario Liberal (MRL)*. Dette parti skulle være en modkandidat til det styre, som de konservative og liberale havde skabt. Her delte de magten ved at skiftes til at have en præsident, der fulgte samme politik som sin forgænger. Mange så dette som et oligarki i Colombia. MRL blev en politisk fia-

sko, men det liberale parti så muligheder i Alfonso og fik ham overtalt til at stille op for dem. Han blev derefter lynhurtigt guvernør over Cesarprovinsen i 1967, og der gik kun et år, før han blev udenrigsminister for den liberale regering.

I 1974 blev han præsident ligesom sin far. Hans periode som præsident var meget turbulent. Hans regering bestod både af liberale og konservative. De prøvede sammen at skabe nye økonomiske reformer til glæde for samfundet, men disse reformer endte kun i højere arbejdsløshed. Den høje arbejdsløshed medførte en stigende uro i landet, som blev slået brutalt ned af Alfonso. Dette kulminerede med et oprør i Bogotá i 1977. Her strejkede alle sektorer af sam-

fundet i over to dage. Jord og betonarbejdere, lærere, sygeplejersker osv. Alle strejkede imod den stigende arbejdsløshed og mod de besparelser, regeringen havde sat i gang mod velfærden. Alfonso kaldte hæren ind, og over 80 mennesker blev dræbt og over 2000 såret.²⁹ Et blodigt kapitel i Colombias politiske historie.

Rent udenrigspolitisk var hans præsidentperiode også meget turbulent. Han deltog bl.a. i Torrijos-Carter-aftalen i Panama. Her aftalte USA's præsident Jimmy Carter sammen med Panamas de facto diktator, General Omar Torrijos, at USA havde ret til at forsvare Panamakanalen mod enhver, der måtte forhindre dens neutrale funktion.³⁰ Denne aftale er en af de mest epokeafgørende afta-

Billede 8: Her ses USA's førstedame Rosalynn Carter sammen med Colombias præsident Alfonso Lopez Michelsen. Billedet er fra d. 10. juni 1977. Foto: Wikimedia Commons.

Billede 9: Pablo Escobar, verdens syvenderigeste person i 1989. Foto: Wikimedia Commons.

ler for Mellem- og Sydamerikanske landes udenrigspolitik i det 20'ende århundrede. Denne aftale gav nemlig USA mulighed for i langt større grad end før at intervenere i de andre landes politik.

Han prøvede også at forbedre relationerne til det kommunistiske Cuba, dette med stor succes. For at få penge til landet var Alfonso meget blød over for de store narkokarteller, der var begyndt at komme frem i Columbia. Han lod mange af dem veksle deres amerikanske dollars til colombianske pesos i Statsbanken, uden at der blev stillet spørgsmål til de mange milliarder dollars oprindelse.³¹ Dette blev kaldt varme penge (*los dineros calientes*).

Hans præsidentperiode holdt kun i 4 år (1974-1978), men i 1982 stillede han op igen. Under kampagnen tog han til byen Medellín for at mødes med nogle liberale pengemænd. Her mødte han den mand, de fleste nok tænker på, når man siger Colombia, Pablo Escobar (1949-1993), verdens største narkosmugler. Alfonso fandt hurtigt ud af, at størstedelen af de liberale pengemænd var topmedlemmer af det mægtige Medellín narkokartel, som blev ledet af Escobar. Escobar var på dette tidspunkt en af verdens rigeste mænd.³² Dette stoppede dog ikke mødet, og bagefter fik Alfonso en donation på 25 millioner colombianske pesos. Pressen fandt ud af dette og spurgte ind til de varme penge. Alfonso svarede, at han ikke tog temperaturen på penge.³³

Hans modstander, den konservative Belisario Betancur (1923-), vandt dog valget. Han førte en langt strengere narkopolitik end Alfonso, hvilket resulterede i, at Pablo Escobar erklærede krig mod den colombianske regering. Samtidig flygtede Escobar til Panama. I 1984 fløj Alfonso til Panama for at være valgobservatør i det panamanske valg. Da han nu var derovre, mødtes han med Pablo Escobar og hans medsammensvorne, Jorge Luis Ochoa Vásquez. Her fungerede Alfonso som mellemmand mellem den colombianske regering og Medellín narkokartellet. Han skulle fortælle Colombias præsident om deres betingelser for at tage

hjem, herunder et krav om at de ikke blev udleveret til USA. De lovede, at de ville stoppe med at smugle stoffer, og at de ville betale 2 milliarder dollars af Colombias statsgæld.³⁴ Alfonso så tilbuddet som en mulighed for at stabilisere landet politisk og økonomisk. Derfor lovede han, at han ville kontakte præsidenten på vegne af Escobar og Medellín narkokartellet.

Alfonso fløj derefter til Miami og kontaktede præsidenten dér via en satellittelefon. Præsident Betancur afviste tilbuddet med det samme. Derefter regnede Alfonso med, at hans rolle som forhandler for narkobaroner var slut. Denne rolle blev dog et problem for Alfonso. Et par måneder senere blev begivenheden lækket til statsavisen *El Tiempo*. Mange colombianere så det som illoyalitet fra Alfonsos side, at han havde forhandlet med narkobaronerne. De var mordere med tusindvis af liv på deres samvittighed. Herefter var Alfonsos politiske karriere død.

Han begyndte i 90'erne at arbejde for den selv samme avis, der havde stået for hans fald og skrev om vigtige emner om Colombias fremtid. Dette gav ham tilnavnet »*el hombre que pone a pensar al país*«, spansk for »manden der fik landet til at tænke«.

Selvom hans periode som præsident var en periode med høj bølgegang, er han i Colombia i dag som sin far set som en af de store statsmænd. I 2016 blev han også ansigtet på 20 \$ pesoen i Colombia.

De personer, der er blevet fortalt om, er kun en brøkdelen af den magtfulde Michelsen-slægt i Colombia. Det Colombianske Velfærdsinstitut med over 32 kontorer spredt over hele Colombia bliver i dag ledet af Cristina Plazas Michelsen.³⁵ Størstedelen af Michelsen-familien har igennem få generationer nået magtens tinder i Colombia og er blevet siddende. I 1974 kunne man i Karl Michelsens barnebarns, Carmelita

Billede 10: Alfonso Lopez Michelsen på den Colombianske peso. Foto: Wikimedia Commons.

Michelsen Kalchars (1891-?) hjem i Bogotá se et indrammet billede af Kongegade nr. 12.³⁶ Det var her de stammede fra. Fra lillebitte Nyborg i lillebitte Danmark.

Så næste gang I køber en ost i Osteboden Fru Hansen, så kan man overveje, om den ikke skal ledsages af en colombiansk rom, så de to lande endnu engang kan smelte sammen.

Tak til Fredericia Museum, Den colombianske ambassade og museumsinspektør Signe Bergman Larsen fra Dansk Jødisk Museum for deres hjælp til denne artikel.

Billede 11: Fru. Hansens Ostebod. En bygning hvor et dynasti startede. Foto: Nicolai Knudsen.

Litteratur

- Blaszczyk, G., *The United Commonwealth: a survey of Polono-Lithuanian Relations, 1569-1795*, Mare Nostrum, bd. 1, 1999.
- Cáceres, Humberto, *El solitario de la Calle Catorce: Biografía del naturalista Carlos Michelsen Uribe*, Ediciones Fondo Cultural Cafetero 1992.
- Christensen, Carl C. & Næsbye, Merete: *Det Jødiske Fredericia 1675-1902 – et fristed i Danmark*, Museerne i Fredericia 2002.
- Escobar, Juan Pablo, *Pablo Escobar, My Father*, New York 2014.
- Flannery, Edward H, *The Anguish of the Jews: Twenty-Three Centuries of Antisemitism*, Paulist Press 2004.
- Friediger, M., *Jødernes Historie*, København 1934.
- Haugaard, Knud, *Johan Jacob Encke: Bygmester i Nyborg 1776-1818*, 2. oplag, Nyborg Lokalhistorisk Arkiv 1990.
- Hoff, Annette, *Den danske chokoladehistorie*, Wormianum 2016.
- Hoff, Annette, *Karen Rosenkrantz de Lichtenbergs dagbøger og regnskaber: Hverdagsliv 1771-96 på herregården Bidstrup og i Horsens*, Horsens Museum & Landbohistoriske Arkiv 2009.
- Kaarsted, Tage, »Fra Nyborg til Santa Fé de Bogotá«, *Erbhvervshistorisk Årbog*, 34 (1984), s. 7-39.
- Nohlen, D., *Elections in the Americas: A data handbook*, bd. 2, 2005.
- Reyes Posada, Alejandro og Duica Amaya, Liliana, *Guerreros y campesinos: el despojo de la tierra en Colombia*, Grupo Editorial Norma 2009.
- Ruiz, Bert, *The Colombian Civil War*, McFarland & Company 2001.
- Smith, Adam (1776), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* (PDF) (S. M. Soaresi ed.), MetaLibri Digital Library 2007.
- Stræde, Therkel, *Jødehad i Danske Medier*, Danmarks Mediemuseum 2009.

- 1 Haugaard s. 32.
- 2 <http://tom.brondsted.dk/mosaiskebegrovelser/?location=Nyborg&kgrd=0&lang=en>.
- 3 <https://www.geni.com/family-tree/index/600000009370211381>.
- 4 Friediger s. 329.
- 5 Friediger s. 214-28.
- 6 Smith s. 456.
- 7 Friediger s. 330-31.
- 8 Christensen s. 11.
- 9 Hoff (*Chokolade*) s. 16.
- 10 Hoff (*Karen Rosenkrantz*) s. 326-27.
- 11 <http://www.soundtoll.nl/>. En hollandsk forskningsprojekt, hvor man kan gennemgå alle skibe, der sejlede igennem Øresund. Der kan søges efter specifikke varegrupper. Her der blev søgt på chokolade og kakao. Disse to ord blev søgt på dansk, engelsk, tysk og hollandsk.
- 12 Hoff (*Chokolade*) s. 26-27.
- 13 Friediger s. 256-258.
- 14 Flannery s. 158 og 327
- 15 Blaszczyk s. 21-23.
- 16 Friediger s. 346-348.
- 17 Stræde s. 18.
- 18 https://www.geni.com/people/Karl-Michelsen-Koppel/600000000907497950?from_flash=1&fsession_id=1479993957253&through=600000009370211381
- 19 *Cáceres*.
- 20 *Cáceres*.
- 21 Nohlen s. 305.
- 22 <http://www.amparodeninos.org.co/historia.htm>.
- 23 <http://www.amparodeninos.org.co/historia.htm>.
- 24 <http://www.colhdm.edu.co/ElColegio.html>.
- 25 <http://www.hospitalsanrafael.es/>.
- 26 Nohlen s. 305.
- 27 <http://www.cancilleria.gov.co/en/content/decorations>.
- 28 Kaarsted s. 7.
- 29 <http://www.eltiempo.com/archivo/documento/CMS-3638275>.
- 30 Treaty concerning the permanent neutrality and operation of the Panama Canal, with annexes and protocol. Signed at Washington September 7, 1977. Entered into force October 1, 1979: [http://treaties.fco.gov.uk/docs/fullnames/pdf/1983/TS0011%20\(1983\)%20CMND-8833%201977%207%20SEP,%20WASHINGTON%3B%20TREATY%20CONCERNING%20PERMANENT%20NEUTRALITY%20&%20OPERATION%20OF%20PANAMA%20CANAL%20WITH%20PROTOCOL%20&%20AIDE-MEMOIRE.pdf](http://treaties.fco.gov.uk/docs/fullnames/pdf/1983/TS0011%20(1983)%20CMND-8833%201977%207%20SEP,%20WASHINGTON%3B%20TREATY%20CONCERNING%20PERMANENT%20NEUTRALITY%20&%20OPERATION%20OF%20PANAMA%20CANAL%20WITH%20PROTOCOL%20&%20AIDE-MEMOIRE.pdf).
- 31 Reyes Posada s. 378.
- 32 Escobar s. 469.
- 33 Reyes Posada s. 378.
- 34 Ruiz s. 168.
- 35 <http://www.icbf.gov.co/portal/page/portal/PortalICBF/EiInstituto/Funcionarios/CRISTIANA%20PLAZAS%20MICHELSEN>
- 36 Haugaard s. 33.